

MŰHELY

BANGHA IMRE FORDÍTÁSA

Rabíndranáth Tagore: *Négy nap – négy vers*

Életöröm

Hagyjatok magamra!
Nem látjátok, hogy figyelek?
Lemenőben a nap,
és a madarak az est leszálltával
kiöntik felgyűlt dalukat.
Testem-lelkem odavonzzák
az élet sokhangú,
sokszínű,
játékos palotájába.
Történelmüknek más jele nincs,
mint az, hogy mondják:
„Vagyok, vagyunk, élünk,
élünk ebben a csodás pillanatban.”
Szavuk közelről érint.
Ahogy estefelé lányok töltik a kútról a korsót,
úgy merít alá,
és tölt meg az éggel
csiripelésük.

Adjatok egy kis időt!
Hisz magamban figyelek.
Az apadó nap
késői fénye elárad a mezőn:
a fák hangtalan öröme,
a velők mélyén megbújó öröm,
a leveleken szétáradó öröm.
Lelkem a szélbe olvad,
és tudatomon átszűrődik,
az élő mindenség.
Hagyjátok, hogy itt üljek!
Szemem nyitva.

Ti érvekkel jöttetek.
Nekem a szürkülő fényben, a nap végén
maradt egy kis időm.
Nincs benne se jó, se rossz,
nincs se hírnév, se megszólás,
se vita, se bizonytalanság—
csak a fák zöldjében
csillámló víz,
csak egy-egy apró rezdülés, egy-egy fodrozódás
egy-egy hullám
az áradó élet felszínén.
Ez a kis tétlen idő
elrepül,
mint a rövideltű pillangó,
hogyan színes szárnyán eljártssa utolsó játékát
az aranyló égen:
ne kérdezzetek feleslegesen.

Hiába tárjátok elém kéréseiteket.
A jelennek hátat fordítva
ülök a múltba ereszkedő parton.
Volt idő, mikor fájdalomtól gyötörten
játszottam az élet játékát
a lugasok ágain egymásba fonódó
fények és árnyak között.

Délután az ünnepek havában
a rezgő fűszálak felett,
a lapályon túl, amerre a sás van,
a szellő suttogása
közbe-közbe éltem s lantom hangjába vegyült.

A világot
minden oldalról körbefogó gondok hálóján
kibomlottak a csomók.
Az utak vándora nem hagyott hátra
semmi teendő, semmi fontos ügyet, semmi vágyat.
Csak a rezgő falevelek hangja
maradt vele.
De annál, hogy nincsenek, valóbb mondani,
hogyan azok is megmaradtak.
Még mindig előttem színes ruhájuk árnyképe,

mellettem elhaladtuk szele,
nézésük hangja,
szeretetük ritmusa.
A Gangesz keleti folyamában
a nyugati Jamuná vize.

Sántinikétan, 1936. június 1.

Mélázó

Az ajtó mögött állsz,
és töprengsz, hogy bejőjj-e.
Hallottam lábperceid halk csöngését.
Fakó téglavörös szárid széle is előbukkan,
amint belekap a szél
a bejárat előtt.
Nem látlak,
csak azt, hogy a délutáni nap
ellopta árnyékodat,
és szobám padlójára terítette.

Látom szárid fekete szegélye alatt
aranysárga lábad bizonytalanságát
a szoba küszöbén.
De ma nem hívlak be.
Könnyű tudatom szétterült,
mint a Tejút újhold sötét egén,
mint monszun utáni ködfelhő
az ősz kékjében.

Szerelmem olyan,
mint a barázdája-vesztett szántó föld,
melyet régóta nem művelnek,
s határa elmosódott.
A névtelen őstermészet
magáénak követeli
anélkül, hogy tudná,
elborítja a fű,
és nevenincs bokrok hajtanak ki rajta.
Köröskörül egybeolvadt az erdővel.
Olyan mint a hajnalcsillag pirkadatkor,

mely a nappali ragyogásba merítette
saját fényének korsóját.
Ma lelkemnek nincs határa,
és ő talán hibáztat érte.
Minden korábbi ismertetőjegy elmosódott,
és sehogy nem képes összegyűjteni,
hogy kötelékeivel egybefogjon.

Sántinikétan, 1936. június 1.

Búcsúban elfogadó

Hat óraker az esőtől nehéz levegőben
megtorpant a reggel.
Mintha a borongós ég
virrasztástól elnehezült szeme most csukódott volna le.
Az esős idő csuszamlós ösvényén hangtalan léptekkel vonultak az órák.
Gondjaim árnyai
rajzanak körülöttem,
és tompa fájdalom jár át.

Belül összeterelem őket
remélve, hogy írásomba kössem mindet.
De a szavak béklyóikat lerázva elszabadulnak.
Nincs köztük se sírás, se nevetés, se gondolat, se tény,
hanem csak elhomályosult forma,
meggyengült illat,
szavaveszett dal:
emlékezés és feledés megfakult kontrasztja.
Mindegyikük egy-egy álmokép, mely úgy halad el mellettem,
mint egy tekintetét elfordító, fátylát arcára húzó sértett nő.

Valami megszólal bennem, hogy, jaj, hívjam vissza
a nőt, aki a csónakon már a túlpárnál j ár:
Csak most az egyszer hívd vissza!

Emeld arcához
az alkonyati lámpást,
fogadd el a búcsúd által,
és mond neki 'Igaz és kedves vagy.
A te fájdalomad lopózik észrevétlen
a virágnitító, szíromszóró tavaszban.

A te szépséged írt szöveget
mindenűvé,
kék, zöld, arany
és vérvörös színekkel.'

Ezért méláztam ma el
a papagájfa-liget finom hullámain
és a felszakadozó felhők között
hirtelen kicsorduló napfényben.

Sántinikétan, 1936. június 3.

Örök vándorok

Csoportok merülnek fel a múlt homályából
ők keresnek, ők alkotnak,
és lépnek át a legendák őskorának
hatalmas átjáróján.
Díszkapujuk feliratát
kiolvashatatlan betűkkel,
ismeretlen nyelven vésték.

Ezek az utazók egy hadjárat katonái,
kiknek útja örökké a jövő felé tart.
Háborújuk nem ér véget,
harci dobjaik tovább dübörögnek.
Lépteik évszázados zajától
remeg a föld,
éjszaka hevesen ver a szív,
megrendül a lélek,
értéktelen lesz vagyon és név.
és kedves lesz a halál.

Akiket velejükig átjárt az erő,
és kiléptek az útra,
halált legyőzve mindmáig haladnak.
Míg akik otthonukhoz ragaszkodtak,
élőhalottak. Tanyájuk üresen kong
a tenger kataton homokjában.
Ki építene házat
globális kísértetviláguk

szennyes levegőjében?
Ki fordítja félre a fejét,
és ki szedi össze a szemetet?

Miféle őskori ember állhatott ki
a mindenség útfőjére?
Útravalója a vére és az álma,
útravalója maga az út volt.
Ő tervezett,
ő váltotta kőre az absztraktot,
és húzott egeket karcoló tetőt.
Idővel a föld mélyén
az alapok meggyengültek.
Kősziklákból gátat épített,
melyet az ár elsodort.
Éjszaka számolt, hogy felmérje, mije maradt,
és eredménye hajnalra a teljes pusztulás.
Összegyűjtötte a bazárok luxuscikkeit,
és tüzet rakott belőlük.
Az izzó lángok között gyötrődve
elhamvadtak az élvezetek.
Szokásaik, előírásaik, bilincseik és rácsaik
a föld alá süllyedtek,
a múlt temetőjébe.

Megesett, hogy elaludt
a mámor-átjárta emberek között a kihunyt fényű folyosó
egy pihentető matracán.
És akkor homályos rejtekéből
előugrott egy lefejezett rémlátomás.
Mint egy eszeveszett lényből
artikulálatlan hang tört ki elszoruló torkából.
bordái között remegett minden ér.
öntudatlanul is halálküzdelemre ébredt.
Fájdalmas agóniájában összetörte a borospoharat,
szétszórta a virágfüzért,
és a vérfoltoktól csúszós ösvényen át
kitépte magát az átlyuggatott évszázadból
a távolba vesző úttalan utak ismeretlenjébe.
Szívének minden ütése
dübörgő dobszó:
„Hagyd hátra! Hagyd hátra!”

Oh, te örök vándor,
ne vágyj hírnévre,
ne remélj gyümölcsöt,
Oh, te otthontalan ember.
Az úton, melyen az idő kocsija halad,
ki emelte újra meg újra magasba a győzelem zászlaját?
ki hullott újra meg újra összetörten a földre?
— egy olyan világban, mely nem tűri az ember babérjait.
Ő indult útnak a világ végeire,
hogy a végül-győztes uralom falait felemelje.
Határokat romboló tömeg rohan
időtlen idők óta
sövényeken átszökellve, sziklákat örölve,
hegyeket szelve.
Az égen felhangzik az örök dob:
„Hagyd hátra!
Hagyd hátra!”

Sántinikétan, 1936. június 4.

A négy vers bengáli eredetije (*Pránér rasz, Háráno man, Csiradzszátrí, Bidájé-baran*) a *Sjámali (Sötétbőrű lány, 1936)* című kötetben található. Ezúton mondok köszönetet Szanghamitrá Ghósnak és Kétaki Kusári (Ketaki Kushari) Dysonnak a versek értelmezésében nyújtott segítségért.